

monstratio circa primam conclusionem : ergo non potest esse idem habitus, qui inclinatur ad primam, vel ad secundam demonstrationem. Nec potest dici quod per errorem circa secundam vel tertiam conclusionem non destruitur aliquis habitus, sed modus illius. Tum quia destruitur principium assentiendi tali conclusioni, quod principium non potest esse modus. Tum quia generatur habitus erroneus, qui entitative opponitur habitui scientifico, id est, secundum realem oppositionem, quae petit extrema realia; ergo destruit realitatem, non modum, et non circa primam conclusionem, sed circa secundam; ergo circa secundam datur distinctus habitus.

Respondetur: Quod qualitas indivisibilis et simplex, quando virtualiter est multiplex in extensione, vel intensione, potest amitti quantum ad novam perfectionem, seu applicationem erga illa ad quae se extendit, nulla amissione facta circa entitatem, sicut anima desinit informare aliquas partes materiae sine amissione alienius entitatis formae. Quare qui generat habitum erroneum circa secundam vel tertiam conclusionem, destruit habitum scientiae non absolute et entitative, sed respective quatenus proxime et in actu inclinabat ad illas conclusiones, quae inclinatio proxima non dicit solam qualitatem et habitum, sed qualitatem debite applicatam cum tali coordinatione specierum, quam destruit error oppositus. Et ideo destruendo, seu impediendo talem applicationem, seu extensionem, dicitur destruere potentiam

proximam ad demonstrationem oppositam, quia haec consistit in forma sic applicata, et habitus erroneus sic generatus realiter opponitur habitui scientifico, sed non absolute, et ex omni parte, quia non absolute tollit illum, sed ut determinatur et applicatur ad talem materiam, circa quam versatur ille error, et constituit illum habitum in eo statu, in quo erat antequam generaretur secunda demonstratio, sicut qui abscindit brachium non destruit formam absolute, sed ut informantem, et applicatam ad talem materiam, circa quam versatur ille error, et constituit illum habitum in eo statu, in quo erat antequam generata circa primam. Respondetur: id non esse certum propter dependentiam et connexionem quam habet demonstratio sequens cum antecedente, tanquam cum principio; sed si id concedatur tamen quia de se est coordinabilis cum prima demonstratione, ut contenta sub eadem ratione formali scientifica, ad eundem habitum pertinet, esto possit inveniri ultima demonstratio sine extensione ad primam, sicut prima sine ultima.

In fine hujus articuli nota quod, cum in scientiis, ut modo apud nos sunt, non solum inveniantur demonstrationes, sed etiam multae opiniones, quoad ea quae sub opinione cadunt, non deservit habitus scientificus, quia revera tales opiniones ad scientiam non pertinent quantum ad assensum scientificum, licet quia versantur circa eandem materiam scientiae tractentur in eadem scientia, sed distinctum habitum generant.

FINIS TOMI PRIMI.

INDEX

CAPITULORUM ET QUÆSTIONUM,

QUÆ IN LOGICA CONTINENTUR.

PRIMA PARS ARTIS LOGICÆ.

SUMMULÆ.

LIBER PRIMUS.

DE HIS QUÆ SPECTANT AD PRIMAM OPERATIONEM INTELLECTUS.

Cap. I. — De definitione termini.	1
Cap. II. — De definitione et divisione signi.	2
Cap. III. — De quibusdam divisionibus terminorum.	4
Cap. IV. — De aliis divisionibus terminorum.	5
Cap. V. — De nomine.	7
Cap. VI. — De verbo.	8

LIBER SECUNDUS.

DE HIS QUÆ PERTINENT AD SECUNDAM OPERATIONEM INTELLECTUS.

Cap. I. — De oratione in communi et ejus divisione.	40
Cap. II. — De modo sciendi.	41
Cap. III. — De definitione.	42
Cap. IV. — De divisione.	44
Cap. V. — De argumentatione.	45
Cap. VI. — De propositione, seu enuntiatione.	46
Cap. VII. — De divisionibus propositionis.	48
Cap. VIII. — De materia propositionum.	21
Cap. IX. — De proprietatibus propositionis, quo ordine tractandæ sint.	24
Cap. X. — De suppositione.	24
Cap. XI. — De divisionibus suppositionis.	23
Cap. XII. — De regulis suppositionis.	26

Cap. XIII. — De relativis.	28
Cap. XIV. — De ampliatione, restrictione et alienatione.	30
Cap. XV. — De appellatione.	32
Cap. XVI. — De oppositione.	34
Cap. XVII. — De conditionibus requisitis ad species oppositarum propositionum, et regulis cognoscendi ipsas oppositiones speciales.	36
Cap. XVIII. — De æquipollentia propositionum.	38
Cap. XIX. — De conversione propositionum.	39
Cap. XX. — De modalibus.	40
Cap. XXI. — De quantitate, qualitate, oppositione et æquipollentia modalium.	42
Cap. XXII. — De reductione modalium ad suas de inesse.	45
Cap. XXIII. — De hypotheticis propositionibus.	46
XXIV. — De exponibilibus.	48

LIBER TERTIUS.

DE TERTIA OPERATIONE INTELLECTUS.

Cap. I. — De consequentia et divisione ejus.	51
Cap. II. — De inductione.	52
Cap. III. — De ordine et modo resolvendi terminos per ascensum et descensum.	53
Cap. IV. — De syllogismo ejusque materia et forma.	54
Cap. V. — De divisione syllogismi penes materiam et formam.	56
Cap. VI. — In quo explicantur omnes figurae et modi syllogismorum.	57
Cap. VII. — De reductione syllogismorum imperfectorum ad perfectos.	60
Cap. VIII. — De syllogismo expositorio.	63

CAP. IX. — De modo inveniendi modum.	64
CAP. X. — De principiis, quibus innitur tota ars syllogizandi.	65
CAP. XI. — Quibus principiis universis innitur bonitas consequentiarum.	67
CAP. XII. — De principiis defectuum malæ consequentiarum.	69
CAP. XIII. — De defectibus in particulari.	69
CAP. XIV. — De fallaciis.	74

ILLUSTRATIONES.

QUÆSTIO PRIMA.

De termino.

ART. I. — Utrum recto ordine doctrinæ incipiat Dialectica a termino.	76
ART. II. — Utrum sit bona definitio termini enuntiativi, et in quo ejus formalitas consistat.	80
ART. III. — Utrum definitio termini syllogistici bona sit, et quæ ejus formalitas.	86
ART. IV. — Quid sit definitum termini, et pro quo supponat.	91
ART. V. — Utrum voces significant per prius conceptus, an res.	95
ART. VI. — Utrum terminus habeat aliquam divisionem essentialiam.	98

QUÆSTIO II.

De nomine.

ART. I. — Quomodo intelligenda sit illa particula: cujus nulla pars separata significat.	102
ART. II. — Utrum nomen infinitum sit nomen.	104
ART. III. — Utrum casus obliqui recte excludantur a ratione nominis.	108

QUÆSTIO III.

De verbo.

ART. I. — Quid sit significare cum tempore.	110
ART. II. — Utrum verbum possit infinitari intra propositionem.	113

QUÆSTIO IV.

De oratione et modo sciendi.

ART. I. — Utrum sit bona definitio orationis, et quod sit ejus definitum.	116
ART. II. — Utrum definitio definitionis recte sit tradita.	120
ART. III. — Utrum definitio divisionis et ea quæ ad divisionem pertinent recte tradantur.	126

QUÆSTIO V.

De enuntiatione.

ART. I. — In quo consistat ratio enuntiationis ut abstrahit a categorica et hypothetica.	128
ART. II. — Utrum divisio in hypotheticam et categoricam sit essentialis et univoca.	133
ART. III. — Utrum divisiones in affirmativam et negativam, in universalem et particularem sint bonæ et essentialis.	137

QUÆSTIO VI.

De suppositione et aliis proprietatibus partium enuntiationis.

ART. I. — Utrum definitio suppositionis sit bona.	141
ART. II. — Utrum suppositio impropria reperitur in conceptu mentis ultimo.	147
ART. III. — Quæ sint notanda circa alias species suppositionis et proprietates logicas.	151
ART. IV. — Utrum regulæ appellationsis traditæ in textu sint veræ.	154

QUÆSTIO VII.

De oppositione et conversione propositionum.

ART. I. — Utrum oppositio contradictoria sit maxima inter oppositiones.	158
ART. II. — Utrum dari possint aliqua contradictoria, quæ sint simul veræ, aut falsæ.	160
ART. III. — Utrum regulæ conversionis sint recte assignatæ.	167

QUÆSTIO VIII.

De consequentia et syllogismo.

ART. I. — Utrum recte assignetur differentia inter consequentiam bonam et malam.	170
--	-----

ART. II. — Utrum inductio sit consequentia formalis.	172
ART. III. — Utrum conclusio sit de essentiali syllogismi, an solum præmissæ.	173
ART. IV. — Utrum syllogismus recte dividatur in perfectum et imperfectum.	176
Appendix. De simplicitate aut compositione propositionis categoricæ.	177

SECUNDA PARS ARTIS LOGICÆ.

QUÆSTIO PRIMA.

Qualis sit, et ad quæ se extendat Logica.

ART. I. — Utrum ars Logica sit simpliciter necessaria ad alias scientias acquirendas.	185
ART. II. — Utrum Logica sit vera scientia et ars.	190
ART. III. — Utrum objectum formale et adæquatam Logicæ sit ens rationis, quod est secunda intentio.	192
ART. IV. — Utrum Logica sit scientia speculativa, vel practica.	201
ART. V. — Quomodo distingatur Logica docens et utens.	209

QUÆSTIO II.

De ente rationis logico, quod est secunda intentio.

ART. I. — Quid sit ens rationis in communi et quotplex.	216
ART. II. — Quid sit secunda intentio et relatio rationis logica, et quotplex.	221
ART. III. — Quid sit distinctio et unitas rationis ratiocinatæ et ratiocinantis.	223
ART. IV. — Per quam potentiam, et per quos actus fiant entia rationis.	231
ART. V. — Utrum Deus formet entia rationis.	237

QUÆSTIO III.

De universali secundum se.

ART. I. — Explicatur diversa acceptio universalis et definitio illius.	243
ART. II. — Utrum universale materialiter sumptum et pro subjecto inveniat a parte rei.	243
ART. III. — Utrum unitas formalis, ut distincta a singulari conveniat naturæ ante operationem intellectus.	250

ART. IV. — Utrum aptitudo et indifferentia ad multa conveniat rebus extra operationem intellectus.	257
ART. V. — An consistat essentialiter universalitas in relatione.	262
ART. VI. — Utrum gradus metaphysici in qualibet re distinguantur sola distinctione rationis, an ex natura rei.	266

QUÆSTIO IV.

De causa universalis.

ART. I. — Utrum beneficio intellectus agentis in specie ab ipso producta representetur universale metaphysicum.	272
ART. II. — Utrum universale metaphysicum in actu cognitum fiat per actum absolutum intellectus, et universale logicum per comparativum.	276

QUÆSTIO V.

De actu universalis, qui est prædicari de multis.

ART. I. — Quid sit in natura universali esse in multis, et prædicari de multis.	283
ART. II. — Quid sit prædicatio, et quid ad ejus verificationem requiratur.	286
ART. III. — Quomodo requirantur multa, ut aliquid dicatur universale vel commune.	289
ART. IV. — Quomodo verificentur prædicationes in concretis et abstractis substantiabilibus.	293
ART. V. — Quomodo verificentur prædicationes in concretis et abstractis accidentalibus.	297

ISAGOGÆ PORPHYRII.

Textus Isagogis.

QUÆSTIO VI.

De divisione universalis in quinque prædicabilia.

ART. I. — Utrum divisio universalis in quinque prædicabilia sit bona et adequata. 306

ART. II. — Utrum hæc divisio sit generis in species, et immediata. 311

QUÆSTIO VII.

De genere.

ART. I. — Utrum definitio generis a Porphyrio tradita sit bona. 315

ART. II. — Quodnam sit definitum in definitione generis, intentio ipsa, vel subiectum, vel ex utroque compositum. 320

ART. III. — Quomodo genus dicatur totum potentiale, et a materia desumi. 326

QUÆSTIO VIII.

De specie prædicabili et subijcibili.

ART. I. — Utrum species constituitur in ratione speciei per rationem subijcibilis vel prædicabilis. 333

ART. II. — Explicantur definitiones speciei. 338

ART. III. — Utrum possit dari species subijcibilis, quæ non sit prædicabilis de multis, sed tantum habeat unum individuum. 340

ART. IV. — Utrum species possit conservari in uno tantum individuo, et genus in una tantum specie. 347

QUÆSTIO IX.

De individuo.

ART. I. — Utrum definitiones individui recte explicentur. 352

ART. II. — Quid sit individuum in communem, seu individuum vagum. 357

QUÆSTIO X.

De differentia communiter dicta, et ut tertium prædicabile est.

ART. I. — Utrum bene dividatur differentia in communem, propriam et propriissimam. 362

ART. II. — Utrum definitiones differentia tertii prædicabilis sint bonæ. 368

ART. III. — Utrum differentia dicatur universalis respectu suæ speciei, an respectu inferiorum talis speciei. 372

ART. IV. — Utrum differentia superiores et genericæ includantur in differentia atomis, et de illis prædicentur. 375

QUÆSTIO XI.

De proprio.

ART. I. — Explicatur natura proprii, ejusque divisiones expenduntur. 379

ART. II. — Quid sit proprium quantum prædicabile, et respectu quorum sumatur. 385

QUÆSTIO XII.

De accidente quinto prædicabili.

ART. I. — Utrum definitiones et divisiones accidentis recte sint traditæ a Porphyrio. 389

ART. II. — Quomodo accidens dicatur quintum prædicabile; et respectu quorum inferiorum. 394

LIBER PRÆDICATIONUM.

Textus Antepredicamentorum. 398

QUÆSTIO XIII.

De antepredicamentis et analogis.

ART. I. — Quid sint antepredicamenta, et eorum de illis hic egerit Aristoteles. 401

ART. II. — De definitione et divisione æquivocorum. 403

ART. III. — Quid et quotuplex sit analogia. 407

ART. IV. — Explicat conditiones horum analogorum. 411

ART. V. — Utrum in analogis detur unis conceptus ab inferioribus præcisus. 416

QUÆSTIO XIV.

De ente prædicamentali et divisione in decem prædicamenta.

ART. I. — Quid sit prædicamentum, et quid requiratur ut aliquid sit in prædicamento. 425

ART. II. — Utrum ens sit univocum vel analogum ad decem prædicamenta. 428

ART. III. — Qua analogia ens sit analogum. 436

ART. IV. — Utrum accidens sit univocum ad novem genera. 438

ART. V. — Utrum sit adequata et bona divisio in decem prædicamenta. 442

Summa Textus Aristotelis de Prædicamentis. 444

QUÆSTIO XV.

De substantia prædicamentali.

ART. I. — Quæ sit formalis ratio constitutiva substantiæ prædicamentalis. 446

ART. II. — Utrum bene dividatur substantia in primam et secundam. 450

ART. III. — Quomodo explicandæ sunt definitiones primæ et secundæ substantiæ. 456

ART. IV. — Quænam rejiciantur et ponantur in hoc prædicamento. 457

ART. V. — Utrum suscipere contraria sit proprium quarto modo substantiæ. 460

Coordinatio prædicamenti substantiæ. 462

QUÆSTIO XVI.

De quantitate.

ART. I. — Quæ sit propria et formalis ratio quantitatis. 463

ART. II. — Utrum quantitas discreta sit vera species quantitatis. 473

ART. III. — Utrum tempus et motus, locus et oratio rejiciantur a speciebus quantitatis. 485

ART. IV. — Utrum linea, superficies et corpus sint veræ species quantitatis. 490

Coordinatio et arbor prædicamenti quantitatis. 493

QUÆSTIO XVII.

De prædicamento relationis.

ART. I. — Utrum a parte rei dentur relationes quæ sint formæ intrinsecæ. 494

ART. II. — Quid requiratur ut aliqua relatio sit prædicamentalis. 498

ART. III. — Quæ sint divisiones relationis prædicamentalis et ejus speciei. 503

ART. IV. — Utrum relatio distinguatur a parte rei a suo fundamento. 510

ART. V. — Utrum relatio formaliter terminetur ad absolutum, vel ad relativum. 515

ART. VI. — Unde sumatur distinctio specifica et numerica relationis. 520

ART. VII. — Quomodo explicandæ sint proprietates relativorum, quod sint simul natura et cognitio. 525

Coordinatio prædicamenti relationis. 527

QUÆSTIO XVIII.

De qualitate.

ART. I. — Explicatur ratio formalis qualitatis, et ejus definitio. 528

ART. II. — Explicatur divisio qualitatis in quatuor species. 529

ART. III. — Quomodo singulæ species explicandæ sint. 533

Coordinatio prædicamenti qualitatis. 539

QUÆSTIO XIX.

De sex ultimis prædicamentis.

ART. I. — Utrum hæc prædicamenta sint formæ absolutæ, vel relativæ, vel denominationes extrinsecæ. 539

ART. II. — Quid sit actio et passio prædicamentalis. 543

Coordinatio prædicamenti actionis et passionis. 547

ART. III. — Quid sit prædicamentum ubi, et situs. 547

Coordinatio prædicamenti ubi. 554

In prædicamento situs. 552

ART. IV. — Quid sit prædicamentum quando et habitus. 552

Coordinatio prædicamenti quando. 554

Coordinatio prædicamenti habitus. 555

QUÆSTIO XX.

De postpredicamentis.

ART. I. — Explicantur oppositiones. 536

ART. II. — Quid notandum super reliqua postpredicamenta. 538

SUPER LIBROS PERIHERMENIAS.

QUÆSTIO XXI.

De signo secundum se.

ART. I. — Utrum signum sit in genere relationis. 559

ART. II. — Utrum in signo naturali relatio sit realis vel rationalis. 568

ART. III. — Utrum sit eadem relatio signi ad signatum et potentiam. 576

- ART. IV. — Qualiter dividatur objectum in motivum et terminativum. 382
 ART. V. — Utrum significare sit formaliter causare aliquid in genere efficiendi. 391
 ART. VI. — Utrum in brutis et sensibus externis sit vera ratio signi. 396
 Appendix. 602

QUÆSTIO XXII.

De divisionibus signi.

- ART. I. — Utrum sit univoca et bona divisio signi in formale et instrumentale. 604
 ART. II. — Utrum conceptus sit signum formale. 612
 ART. III. — Utrum species impresso sit signum formale. 617
 ART. IV. — Utrum actus cognoscendi sit signum formale. 624
 ART. V. — Utrum sit bona divisio in signum naturale et ad placitum et ex consuetudine. 624
 ART. VI. — Utrum signum ex consuetudine sit vere signum. 628

QUÆSTIO XXIII.

De notitiis et conceptibus.

- ART. I. — Utrum notitia intuitiva et abstractiva differant essentialiter in ratione cognitionis. 631
 ART. II. — Utrum possit dari cognitio intuitiva de re physice absenti, sive in intellectu, sive in sensu exteriori. 641
 ART. III. — Quomodo differat conceptus reflexus a directo. 650
 ART. IV. — Qualis sit distinctio inter conceptum ultimum et non ultimum. 634

IN LIBROS POSTERIORUM.

- Summa textus utriusque libri. 658

QUÆSTIO XXIV.

De præcognitionis et præmissis.

- ART. I. — Explicatur quid sint præcognita et prænotiones. 664

- ART. II. — Utrum præmissæ efficienter influant in conclusionem, vel in alio genere causæ. 666
 ART. III. — Utrum præmissæ necessitent ad assensum conclusionis, ita quod minor simul cum conclusione cognoscatur. 670
 ART. IV. — Explicatur quid sit propositio per se nota et immediata, prædicatum de omni, et per se, secundum quod ipsum. 675

QUÆSTIO XXV.

De demonstratione.

- ART. I. — Utrum recte sit definita demonstratio ab Aristotele. 681
 ART. II. — Quid requiratur ut aliqua propositio sit demonstrabilis. 689
 ART. III. — Utrum omnis demonstratio circularis sit vitiosa. 690
 ART. IV. — Quid sit demonstratio quia et propter quid, et an sit bona divisio. 693

QUÆSTIO XXVI.

De scientia tam secundum se, quam in ordine ad opinionem et fidem.

- ART. I. — Quid sit scientia, et quomodo distinguatur a reliquis habitibus evidentibus. 698
 ART. II. — Quid sint scientia subalternans et subalternata, et quomodo differant inter se. 702
 ART. III. — Utrum scientia subalternata sit vera et proprie scientia, etiamsi non continuetur cum subalternante. 706
 ART. IV. — Qui sint habitus invidentes, et quomodo inter se differant. 709
 ART. V. — Utrum opinio et fides cum scientia intrinsece repugnent. 715

QUÆSTIO XXVII.

De unitate et distinctione scientiarum.

- ART. I. — Unde sumatur unitas vel diversitas specifica scientiarum in ratione scibilis. 724
 ART. II. — Utrum scientia sit una simplex qualitas et habitus. 735

ERRATA

Pag.	col. lin.	Dicitur	Legatur
42	2 7	deferentia	differentiæ
44	2 8	currere	non currere
54	2 31	descendus	descensus
129	1 10	ita sit non vel sit	ita sit vel non sit
444	1 8	demonstrati	demonstrari
165	1 4	Nullus homo est	Aliquis homo non est
283	2 7	quid	qui
332	2 49	quum	quam
333	2 47	uitatem	unitatem
335	1 18	secundam	secundum
338	2 33	atio	ratio
354	1 2	omnes	omnes
422	1 24	ullo	illo
452	2 24	ipsam et	ipsamet
492	2 31	non indivisibilitatis	indivisibilitatis
542	2 21	intrinsece	extrinsece
554	2 16	Bactu	B actu
585	2 3	eos	eas
610	2 45	singularem	singulare
708	2 5	principiorem	principiorum
746	1 14	est	esse

CAPILLA ALFONSINA
U. A. N. L.

Esta publicación deberá ser devuelta
antes de la última fecha abajo indi-
cada.

B765
.T5

45009

C8 1883

V. 1

AUTOR

TOMAS DE AQUINO Santo

